

Piotr Kowolik

Erwin Gondzik : nauczyciel akademicki, działacz oświatowy

Nauczyciel i Szkoła 2 (9), 256-258

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Kowolik

Erwin Gondzik — nauczyciel akademicki, działacz oświatowy

Badania nad uczniami zdolnymi na różnych szczeblach kariery edukacyjnej związane są z nazwiskiem Erwina Gondzika.

Swoją edukację rozpoczął w wiejskiej szkółce w Paprocanach. Dalszą edukację kontynuował w Prywatnym Gimnazjum i Liceum w Katowicach.

Zainteresowania naukowe, rozbudzone w nieprofesjonalnym ruchu naukowym w szkolnictwie, znalazły potwierdzenie w pracy magisterskiej, wykonanej pod kierunkiem prof. Józefa Pietera. Wyniki, dotyczące błędów w rozumieniu treści lektur naukowych, opublikowane zostały w *Zeszytach Naukowych* — „Prace Psychologiczne I” w 1967 roku.

W latach 1967–1972 prowadził pogłębione badania longitudinalne w problemie — diagnozy zdolności ogólnych i specjalnych wśród uczniów oraz szeroko rozumianej pracy nauczycieli z uczniami zdolnymi w szkołach zawodowych. W rezultacie tych badań powstała monografia, która stała się podstawą do przeprowadzenia przewodu doktorskiego. Na jej podstawie — w listopadzie 1972 roku — uzyskuje stopień doktora nauk humanistycznych. Pracę obronił w Instytucie Badań Pedagogicznych w Warszawie. Promotorem był prof. Tadeusz Nowacki, a dotyczyła karier edukacyjnych uczniów zdolnych szkół zawodowych.

Z wynikami tych badań, ciągle pogłębianymi empirycznie, zapoznaje nauczycieli na konferencjach naukowych (Katowice 1974, Erfurt 1978, Białystok 1984).

Kolejny etap badań podłużnych (lata 1972–1976) ogniskuje wokół ucznia zdolnego. Wypracowuje procedury wychowawcze odnośnie diagnozowania — kształtowania i wykorzystywania zdolności uczniów zdolnych w karierze zawodowej. Wypracowane procedury prezentuje na zebraniach i spotkaniach Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Pracy. Owocem tych dyskusji jest praca pt.: *Karierę szkolne uczniów zdolnych* (WSiP, Warszawa 1976).

W dalszej fazie badań — w latach 1976–1981 — interesuje się transferem jednostkowych karier uczniów zdolnych z pozycji umiejętności (poznawczych, współżycia, uczenia się, współdziałania i profesjonalnych). Zależności między wy-

nikami edukacyjnymi i zawodowymi potwierdza empirycznie w pracy *Kariery edukacyjne uczniów zdolnych a powodzenie w pracy zawodowej*. „Prace Naukowe UŚI w Katowicach”, nr 525. Teoretyczne wnioski z tych badań opublikowane zostały w „Studiach Pedagogicznych” (t. 43, Ossolineum, 1981).

Ukoronowaniem szeroko rozumianej działalności badawczej w problematyce ucznia zdolnego jest praca *Sukces i kariera człowieka* (1993). Stanowi ona syntetyczne ujęcie wyników badań empirycznych na temat związków między osiągnięciami edukacyjnymi uczniów zdolnych a powodzeniem zawodowym.

Popularyzacja wiedzy naukowej staje się jego pasją życiową. Od 1965 roku organizuje w środowisku tuskim eksperyment z uczniami zdolnymi w Szkole Podstawowej nr 17 w Tychach („Prace Pedagogiczne I”, nr 31). Z liczby 8 tysięcy uczniów organizuje klasę liczącą 48 uczniów, których losy zawodowe śledził do kariery zawodowej 1998 roku.

Od 1976 roku jest aktywnym członkiem kierownictwa Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogów Pracy. Od 1974 roku wchodzi w skład Rady Redakcyjnej rocznika „Szkoła — Zawód — Praca”, wydawanego przez IKZ w Warszawie. Uczestniczy w badaniach prowadzonych przez prof. Z. Wiatrowskiego (CPBP, 08.17) — *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli szkół zawodowych*. Na kanwie tych opracowań powstaje charakterystyka zawodowa, która jest ważnym narzędziem w kształceniu zawodowym. Charakterystykę wykorzystano: w górnictwie („Wiadomości Górnicze” 1990, nr 7), w nauczaniu początkowym (*Teoretyczne odniesienia...*, Wyd. „Śląsk”, Katowice 1994), dla potrzeb kształcenia kursowego ZDZ („Zeszyty Metodyczne”, nr 3, Wyd. ZDZ w Katowicach).

W pracy dydaktycznej wypromował ponad 350 magistrów pedagogiki, zredagował kilka zeszytów metodologicznych (m.in.: „Dojrzewanie Metodyczne”, „Zeszyty Metodyczne”, Warszawa 1974, Wyd. WKC; *ZDZ w Katowicach w służbie gospodarki*, Katowice 1986), zrecenzował ponad 20 pozycji książkowych i programów kształcenia kursowego. Aktualnie związany jest z pracą dydaktyczną i działalnością naukową w Zakładzie Psychologii Górnośląskiej WSP w Mysłowicach.

Ważniejsze prace i artykuły dotyczą problematyki ucznia zdolnego, efektywności organizacyjnej procesu kształcenia i wychowania w różnych formach kształcenia zawodowego.

Wybór pism Erwina Gondzika

A. Pozycje zwarte

Metody i formy pracy z uczniem zdolnym, Wyd. IKNIBO, Katowice 1973.

Praca z uczniem zdolnym. Z badań nad młodzieżą szkół zawodowych, Wyd. ZNP, Katowice 1974.

- Kariery szkolne uczniów zdolnych*, Wyd. WSiP, Warszawa 1976.
- Kariery edukacyjne uczniów zdolnych a powodzenie w pracy zawodowej*, Wyd. UŚI, „Prace Naukowe” nr 525, Katowice 1982.
- Nowatorstwo pedagogiczne nauczycieli miasta Wodzisławia Śl.*, Wodzisław Śląski 1991 (wspólnie z P. Kowolikiem).
- Sukces i kariera człowieka*, Wyd. UŚI, Katowice 1993.
- Poradnik pedagogiczny dla wykładowców i kursantów*, Bydgoszcz 1999.

B. Artykuły

- Błędy w rozumieniu lektur naukowych*, „Prace Psychologiczne” nr 1, Katowice 1976.
- Usprawnienie metod badania rozumienia treści lektury*, Wyd. „Śląsk”, 1970.
- Praca nauczyciela z uczniem wybitnym*, „Prace Pedagogiczne” nr 1, Katowice 1972.
- Kariera szkolna wybitnie uzdolnionych absolwentów średnich szkół zawodowych*, „Przegląd Pedagogiczny” 1973, nr 1–2.
- Doskonalenie kadry kierowniczej*, [w:] *Kształcenie permanentne*, Wyd. TWP, Kraków 1973.
- Kariery szkolne uczniów zdolnych szkół zawodowych*, „Chowanna” 1974, nr 2.
- Uczniowie uzdolnieni w opinii rodziców, nauczycieli i absolwentów szkół zawodowych*, „Przegląd Pedagogiczny” 1974, nr 3.
- Schullaufbahnen begabter Schuler*, „Pädagogik-Psychologie”, Erfurt 1978, H. 6.
- Kariery zawodowe uzdolnionych absolwentów szkół zawodowych*, „Ruch Pedagogiczny” 1979, nr 5.
- Sukcesy edukacyjne zdolnych*, „Chowanna” 1982, nr 1.
- Sukcesy edukacyjne zdolnych studentów*, „Życie Szkoły Wyższej” 1987, nr 5.
- Podstawy psychologii, pedagogiki i zasady dydaktyki dla kursantów mistrzowskich* (współautor z K. Czarnieckim i S. Karasiem), Wydanie II, Warszawa 1987.
- Nowatorstwo pedagogiczne nauczycieli*, [w:] *Nowatorstwo pedagogiczne w regionie*, red. H. Pelczar, Wyd. IKN, ODN w Rzeszowie, Warszawa 1986.
- Powodzenia i niepowodzenia absolwentów katowickiej firmy symulacyjnej*, „Edukacja Dorosłych” 1998, nr 1.
- Dojrzewanie naukowe poprzez seminarium pedagogiki pracy*, [w:] *Nowy wymiar edukacji zawodowej i ustawicznej*, red. H. Błażejowski, Bydgoszcz 1998.